

Dkt. August Konkeli, Mithali, Kikao cha 20

© 2024 August Konkeli na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. August Konkeli katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi namba 20, Maagizo kwa Mfalme. Mithali 31:1-9.

Karibu kwenye soga kuhusu Mithali ambapo tunaangalia baadhi ya sehemu za kipekee za kile tunachokiita kiambatisho chake.

Baada ya mkusanyo wa mwisho wa watu wa Hezekia, tuna maneno ya na tuna maneno ya hesabu, na kisha tuna maagizo ya mfalme. Kinachovutia kuhusu maagizo haya kwa mfalme ni ukweli kwamba yanatoka kwa mwanamke. Sasa, tumetangulia kusema kwamba katika kitabu cha Mithali, mama ndiye mwalimu pamoja na baba.

Kwa hivyo, sio wazo jipya kabisa kwamba mwanamke anapaswa kuwa mwalimu mwenye busara. Na bila shaka, hekima yenyewe inajulikana kama mwanamke. Lakini hapa ni sehemu moja katika Mithali ambapo tunajua utambulisho wa mwanamke.

Yeye ndiye mama yake mfalme Lemueli. Na hapa ndipo tunapo mfano wa pale mtoto amemsikiliza mzazi. Katika kesi hii, mtoto amemsikiliza mama, na yeye ndiye aliyemfundisha.

Sasa anapitisha ujuzi ambao amejifunza akiwa mfalme, jinsi anavyohitaji kuwa mfalme, maagizo ambayo alipokea kutoka kwa mama yake. Shairi hili dogo, ingawa ni fupi sana, misemo hii michache hapa, ina ulinganifu wake wa zamani. Kwa hivyo, tukienda kwa maandishi ya Wamisri, kama vile Mari-ka-re au Amenemope, tunashughulika na wakuu hawa, watu hawa wa mahakama, wale waliopewa maagizo kuhusu jinsi wanapaswa kuishi.

Sasa, haya ndiyo maneno ya mfalme Lemueli, ambaye ni mfalme wa Masa. Tunaweza kutambua Massa kihistoria. Ni kabila la kaskazini katika Peninsula ya Arabia.

Rasi ya Uarabuni haielekei kuhusika sana katika historia ya Biblia. Tunajua, bila shaka, juu ya malkia wa Sheba, ambaye anatoka mahali fulani katika Arabia. Lakini kwa hakika, tukirudi kwenye Kutoka, tunapata kwamba kulikuwa na mwingiliano mkubwa kati ya Waisraeli na Waedomu na watu wengine wa kaskazini mwa Arabia, wakati wote huo wakati Israeli ilikuwa katika uhamiaji na wakati Israeli ilikuwa ikiweka mahali pake na nafasi yake katika nchi.

Kwa hivyo, si ajabu au ngeni kwamba kuwe na maingiliano na mfalme kutoka kwa mtu ambaye yuko katika sehemu ya kaskazini zaidi ya Rasi ya Arabia. Kwa kweli tunajua kitu kuhusu lugha yake. Kuna lugha nyingi katika kile tunachokiita Kisemiti cha Kaskazini-Magharibi.

Kiebrania ni miongoni mwa hizo, lakini Kiaramu ni miongoni mwa hizo. Lahaja za Wakanaani ni miongoni mwa hizo. Lugha ya Wamoabu ni miongoni mwa hizo, na tunajua kutoka kwa Mwamba wa Moabu, kwa mfano.

Na kisha kuna mchongo ambao tumeuita mchongo wa Deir al-Lah, ambao ni kitu cha mchanganyiko wa Kiaramu na kile tunachokijua kama Kiebrania. Na lugha hii iko katika kundi zima. Sasa, kuna baadhi ya tofauti kali, kwa kweli, kati ya lugha za Kisemiti za Kanaani na lugha nyingi za Kiaramu.

Baadhi ya vipengele tunavyoviona katika Kiebrania vinaonyesha dhahiri kwamba Waebrania, katika lugha na isimu yao, walihama kutoka eneo la Edomu na Moabu hadi Kanaani kwa sababu lugha yao inasaliti vipengele hivyo vinavyotoka katika eneo hilo la lahaja. Na hii imeonyeshwa kwa uwazi sana na mmoja wa wachambuzi wa kitaalamu zaidi wa maandishi ya kale ambaye alikufa si muda mrefu uliopita. Jina lake ni Anson Rainey.

Lakini alisisitiza jambo hili katika makala nyingi. Baadhi ya vipengele tulivyo navyo katika Kiebrania cha Biblia vinaweza kuelezwa na kueleweka tunapojua vyema uhusiano kati ya lugha hizi. Kwa hivyo, tulicho nacho hapa ni kipande kidogo katika Mithali ambacho kina mshikamano.

Na njia mojawapo tunayojua ni jinsi mama anavyozungumza na mwanawe. ma bri , ma bri b'tni , ma bar n'dvai , ma bar n'dvai . Je! Mwanangu, bar.

Sasa, katika Kiebrania cha kawaida, neno la mwana ni ben. Katika Kiebrania cha kisasa, neno la mwana ni b'ar . Na hiyo ni kwa sababu Kiebrania cha kisasa kimeanzishwa, kimeathiriwa kwa kiasi fulani na Kiaramu.

Kwa hiyo, hivi ndivyo Waebrania wa kisasa wanavyosema. Kwa hivyo, unazungumza juu ya bar mitzvah. Unakuwa mwana wa amri.

Sasa, tunajua bar mitzvah ni sherehe kubwa. Na hivyo ndivyo Wayahudi wengi wanavyoielewa. Na kama wewe ni msichana, una bat mitzvah.

Na nina mpwa wangu ambaye alikuwa na bat mitzvah kwa sababu mama yake ni Miyahudi sana. Na kwa hivyo, hiyo hufanyika katika umri wa miaka 13 au 14. Na kile kinachopaswa kumaanisha ni kwamba unajifunza kitu kuhusu Torati hii.

Na unasema hii Torati ndiyo itakayotawala thamani ya maisha yangu. Ndugu yangu, ambaye hana uhusiano na Kiebrania hata kidogo, ambaye ameolewa na bibi huyu wa Kiyahudi, alikariri kikamilifu kifungu cha maana sana cha Kiebrania kutoka Kumbukumbu la Torati chenye matamshi yote sahihi. Na nikamwambia, sawa, Stan, umefanya mwanzo mzuri sana.

Kwa nini usiniruhusu nikusaidie kuendelea? Na utakuja kusoma Biblia ya Kiebrania. Na akasema, sivyo kabisa. Ninajua kila silabi ya Kiebrania ninayotaka kujua.

Na ni kwa sababu tu lazima. Yote hayo ni kando kidogo kusema kwamba kifungu hiki kinaonyesha maingiliano haya ambayo yapo kati ya lugha za Kisemiti za Kaskazini, Kiaramu, na Kiebrania. Kwa hiyo hapa katika Biblia ya Kiebrania, tuna bat mitzvah, bat mitzvah, bat mitzvah, mwana wa tumbo langu, mwana wa nadhiri zangu.

Kwa hivyo, mafundisho haya yamewekwa kimantiki kabisa. Maneno halisi ambayo tunayo wakati huo katika kifungu hiki ni yale ya mwanamke. Huko, kile mfalme alifundishwa.

Kisha tunakuja kwa anwani ya mwana, ambayo ni ya kushangaza kidogo. Nimekusomea tayari, na inanza na neno au neno nini, nini mwanangu, nini mwana wa tumbo langu, nini mwana wa nadhiri yangu. Imekuwa aina ya siri kuhusu umuhimu wa hii.

Ni aina ya, bila shaka, hutengeneza pause hii, ambayo ina athari kwa mafundisho yatakayofuata. Unaweza kusikia mama akimfundisha mwanawe, unajua, ni nini hiki ambacho unahitaji kujua? Wewe ni mwanangu. Wewe ndiye unayetimiza nadhiri zangu.

Kwa hiyo, labda kama Hana, mama huyo alikuwa ameweka nadhiri ya kumweka wakfu mtoto huyo kwa Mungu. Haisemi hivyo, lakini kwa namna fulani, pale, mama alikuwa amejitolea kuhusiana na mwana huyu. Na kwa hivyo, kuna nini, nini, nini.

Kumekuwa na mapendekezo mengi kuhusu nini hii inaweza kumaanisha, lakini nadhani kuna njia ambayo hii ni nini mama mara nyingi wanapaswa kusema kwa watoto wao. Hapana, hapana, hapana. Mbona watoto ni wetu, ni kawaida yetu kuwapima mama zetu kwa makusudi, kuwapima mama zetu bila kukusudia, kwa namna moja au nyingine, siku zote tuwe tunafanya yale ambayo mama zetu hawawezi kuyakubali, na lazima wakatae.

Nakumbuka nilisikia mara kadhaa mimi mwenyewe. Nakumbuka kuwa mara nyingi sikuipenda. Sasa, nini hasa maana hakuna? Nadhani inaweza.

Nadhani inaweza kuwa katika lugha ya Kiingereza. Wakati mwingine tunasema ulifanya nini? Kwa maneno mengine, je! Hiyo ni hasi. Hii haiwezi kuwa hivyo.

Hii si kweli. Na, na hivyo karibu naweza kusikia katika kifungu hiki, mama akimwambia mwanawe, ulifanya nini? Nini, mwanangu? Haya yote yanahusu nini? Kwa hali yoyote, maana ya jumla ni wazi kwamba inazidisha kile mama anajaribu

kusema, na kile anachosema ni hasi. Je, ni jaribu gani kubwa kwa vijana wote, vijana wote hasa? Mvinyo, wanawake, na wimbo.

Na ikiwa uko katika mahali pa juu, na wako katika mahakama na kadhalika, ambapo nyumba ya wanawake inapatikana zaidi, na ambapo divai ni ya mara kwa mara, na wakati kuna kila aina ya utoaji na anasa, bila shaka, ni vigumu sana zaidi kutokuwa na tabia mbaya, na si kuingizwa katika maisha ya ufisadi. Bila shaka, kuna mifano mingi sana, katika Biblia na vinginevyo, ambapo aina hii ya uasherati ilitokea. Lakini wafalme wapaswa kuepuka ulevi, na wanapaswa kuepuka uasherati.

Hawana upendeleo. Na laana za ulevi, ambazo tumezizungumzia kwa usafi kabisa, na laana za uasherati, ambazo tumezizungumzia kwa uwazi kabisa, zitamjia mtu yeyote anayezifanya, iwe wewe ni mfalme au la. Wafalme ni waamuzi.

Wafalme hutunga sheria. Sasa, unaona hili likionyeshwa katika Biblia kwa njia mbalimbali. Hebu tumchukulie Daudi kama mfano.

Wengi wetu tunafahamu kisa cha dhambi ya Daudi aliyoifanya na Bathsheba, kwa kufanya ngono na mke wa askari wake mmoja wa heshima, wakati askari wake akiwa vitani. Na kisha, ili kufanya hayo yote yawe ya haki zaidi, angalau kwa njia ambayo mfalme alitaka yafichuliwe, askari huyo aliwekwa kwa njia ambayo angekufa, ambayo ilimwacha Daudi uhuru wa kuoa mke wake. Na huu ni mmoja wa hiyo mifano mizuri katika Mithali, ambapo, unajua, unaweka hila hizi, na kuweka hila hizi kutakuja nyumbani kukuuma.

Vema, katika kisa cha Daudi, ilitokea kwa njia ya kushangaza zaidi, kwa sababu nabii alimjia siku moja, na akasema, Nina kesi kwa ajili yako. Kuna huyu tajiri, na ana kila aina ya kondoo na makundi, na anapokea mgeni. Sasa, katika nyakati za kale, ukarimu ulikuwa muhimu.

Hilo linajitokeza mara nyingi katika Agano la Kale lenyewe. Lakini kutoonyesha ukaribishaji-wageni lilikuwa tu kosa la jeuri dhidi ya utaratibu wote mzuri. Kwa hiyo, tajiri analazimika kuwa mkarimu kwa mgeni wake na kufanya hivyo, unapaswa kuchinja mwana-kondoo wako mmoja na kuandaa chakula.

Lakini yule tajiri hakuweza kujua, unajua, ni yupi kati ya wana-kondoo wake alitaka kuwaacha. Na kwa hiyo, alianza kutazama jirani yake, na alikuwa na jirani maskini sana ambaye alikuwa na mwana-kondoo mmoja mdogo. Naye alimpenda kama mtoto, naye alikuwa akimlea huyu mwana-kondoo mdogo.

Na yule tajiri akamchukua yule mwana-kondoo mdogo, akaiba kwa sababu alikuwa na nguvu, na akamchinja, na kumhudumia mgeni wake. Sasa, Mfalme Daudi, wewe ndiwe mwamuzi. Nini kifanyike? Na Mfalme Daudi, bila shaka, amekasirika.

Na anasema, vizuri, mtu huyu lazima afe. Sasa, hivyo sivyo sheria ilivyosema. Sheria haikusema afe.

Hii si adhabu ya mauaji. Lakini mfalme anauliza, bila shaka, kwamba haki itatekelezwa ipasavyo. Na mfalme anasema, atalipa mara nne, si tu uharibifu pamoja na hasara ya mwana-kondoo.

Hapana, atalipa zaidi ya hiyo. Huu ni upuuzi tu. Mimi ni mfalme, nafanya hakimu.

Na kisha, bila shaka, Nathan anasema, vizuri, unajua, kweli, mimi kuzungumza juu yako. Na hapo ndipo senti inaposhuka, kama tunavyosema wakati mwingine katika usemi wetu wa Kiingereza. Hapo ndipo Daudi anapata kwa ghafula ujumbe wa kile alichokifanya kwa kuchukua mke wa askari mwaminifu wakati yeye ni mfalme na mapendeleo yake yote.

Wafalme hutunga sheria, huhukumu, na wanahitaji kukumbuka. David hakuwa anakumbuka vizuri. Lakini hii ni maalum zaidi kuliko hiyo.

Unajua, ikiwa hakimu atatoa uamuzi, afadhali akumbuke uamuzi aliofanya na asirudie tena. Sasa, ikiwa kwa kweli umepewa divai nyingi sana, hilo linaweza kuwa tatizo kwa sababu wakati mwingine divai ni kikwazo kidogo kwa zoezi la kumbukumbu. Na mfalme anaweza asikumbuke uamuzi ambao alikuwa amefanya hapo awali.

Kwa hiyo, mama anaonya mwanawe, kusikiliza, kwa wafalme, uangalifu unahitajika wakati wote. Itabidi ukae na kiasi. Hiyo ndiyo njia pekee.

Sasa, mvinyo ni mbaya? Naam, hapana. Ni moja ya zawadi nzuri za Mungu. Ni tunda la mzabibu.

Mimi si mpenzi wa bia. Jambo la ajabu. Nina asili ya Kijerumani, lakini mimi pia ni Mbaptisti, na kwa hiyo Wabaptisti hawakunywa.

Kwa hivyo, sikuwahi kujifunza kunywa bia, na sikuzote nilikuwa nikichukizwa na bia. Na kwa hivyo, Wajerumani hawawezi kuelewa kuwa sitaki kunywa bia. Lakini kijana, huwezi kunizuia na glasi nzuri ya divai wakati kuna nyama ya nyama kwenye meza au kitu kama hicho.

Kweli divai ni zawadi ya Mungu. Na mama anasema hapa, ndiyo, wakati mwingine divai ni sedative. Sasa, mvinyo ni dawa ya kutuliza, sio mvinyo inayokufanya ulewe.

Wakati mwingine divai hukusaidia kupata faraja kidogo. Sasa, hupati faraja kwa kujaribu kupoteza akili yako kabisa. Hapana, unapata faraja kwa kukumbuka kwamba kuna zawadi ndogo nzuri maishani.

Mvinyo inaweza kutuliza mfanyakazi. Siku zote ulevi ni mbaya sana. Lakini matumizi sahihi ya mvinyo, hapana, hilo si jambo baya.

Kwa hiyo, mama anasonga mbele kisha kwa wafalme. Wafalme wanapaswa kutumia vipi vinywa vyao? Kweli, sio kulewa. Hapana, lakini kusema, kusema kwa wale ambao hawawezi kujisemea wenyewe.

Wafalme wanapaswa kutumia vipi vinywa vyao? Kufanya hukumu kwa niaba ya maskini, kuwatetea, na kutoa maamuzi ya haki, kwa sababu maskini na maskini ni vitu maalum vya uangalizi wa mfalme. Kwa hiyo, mama hapa anatoa ushauri wa kihenga sana kwa yule ambaye atawajibika na kuwa mtawala. Kuwa macho wakati wote, nidhamu, na kujidhibiti.

Hii haimaanishi kuwa kuna aina ya kujinyima moyo. Si kama kuwa Mnadhiri kwa maneno ya Agano la Kale. Hiyo sio inahusu.

Lakini badala yake, ni juu ya kujua wajibu na kazi ifaayo ya mfalme, ambayo ni kuhakikisha kwamba anajiepusha na kupita kiasi na kwamba anakazia fikira wajibu wake kwa watu. Nadhani jambo la kusikitisha zaidi kuhusu uongozi, na hasa uongozi wa kisiasa, hata uongozi wa kisiasa tunapouona kote, ni kwamba viongozi wanajituma. Viongozi wapo kwa ajili ya umaarufu unaowaletea na heshima na hadhi wanayofikiri inawaletea.

Na viongozi hawajali kabisa watu wanaopaswa kuwaongoza. Hata kama raia wa demokrasia, lazima niseme kwamba kuna mara nyingi, mara nyingi na viongozi wetu wengi, napoteza imani kabisa kwamba wanaweza kunijali kabisa, nini kinanipata, na jinsi maamuzi yao yanaathiri mimi. Hilo haliwahusu tu.

Wana wasiwasi kuhusu jinsi wanavyochaguliwa tena au jinsi wanavyopata aina fulani ya hadhi au kitu kingine. Huu ni ukumbusho mzuri, ukumbusho mzuri kwetu sote katika uongozi, na uongozi wowote tulionao, una jukumu la ustawi wa watu unaowaongoza. Na ni bora usitumie hiyo kama ziada katika suala la kutumikia masilahi yako mwenyewe.

Huyu ni Dk. August Konkeli katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi namba 20, Maagizo kwa Mfalme. Mithali 31:1-9.